

Alltid på väg

Valdemar den stores uppehållsorter enligt Saxo och diplom

Av Mats Riddersporre

Bakgrunden till denna uppsats är frågeställningar kring kungliga resor och uppehållsorter under 1100- och 1200-talen. Det gäller frågor som:

- kan man iaktta geografiska maktcentra i uppehållsorternas rumsliga fördelning.
- besöktes vissa orter vid bestämda tillfällen, t.ex. speciella festligheter eller religiösa högtider?
- kan man iaktta något om fasta resrutter, restider och färdstätt?
- kan man se vilka som medföljde på resorna?

För Danmarks del har de berörda frågeställningarna till stor del behandlats av Thomas Riis (1981). Enligt honom är det först i och med Valdemar 2. (regent 1202–1241) som det finns tillräckligt med uppgifter – huvudsakligen diplom – för att mönster och tyngdpunkter skall kunna urskiljas. Sammanlagt rör det sig om ett 40-tal säkra notiser fördelade på 17 orter. Uppgifterna koncentrerar sig tydligt till det sydliga Danmark där Slesvig och Vordingborg framträder som residens. Uppgifterna för efterföljaren Erik 4. (1241–1250) utgörs av 25 notiser fördelade på 16 orter. Uppgifterna koncentrerar sig till landets centrala delar söder om axeln Ribe – Lund. För Erik 4. är det också möjligt att rekonstruera en resrutt. I början av maj 1242 var han i Ribe, den 20 juni i Nakskov, den 24 juni i Köpenhamn; i november var han i Odense. På samma sätt kan Riis följa de senare kungarnas rörelser i riket och se t.ex. förskjutningar i geografisk tyngdpunkt. Först med Erik 5. (1259–1286) blev t.ex. Nordjylland systematiskt besökt. Vad gäller Skåneland är det huvudsakligen

Sydvästkåne och någon gång södra Halland som framträder i materialet. Först med Erik 6. (1286–1319) finns belägg för besök i Östskåne medan Blekinge helt saknar belägg.

Enligt Riis hänger de geografiska tyngdpunktsförskjutningarna samman med varierande utrikespolitiska ambitioner. Det förefaller inte som om besöken på de olika orterna återkommer enligt något bestämt mönster. Det är Riis' uppfattning att det inte är en återkommande resrutt genom riket som ligger bakom det resande kungadömet. Han menar att man heller inte skall söka des främsta orsak i naturaekonomin.

För kungarna som föregick Valdemar 2. är källsituationen en annan. För den närmast föregående – Knud 6. (1182–1202) – är endast tre diplom kända. Därutöver föreligger ett fåtal notiser ur berättande källor – huvudsakligen Saxo. Bortsett från Valdemar 1. (1157–1182) är källsituationen liknande så långt tillbaka det finns uppgifter. För Valdemar 1. är situationen delvis annorlunda. Riis redovisar ett tiotal diplom som omvitnar Valdemars vistelse på sju olika orter. Främst är det dock Saxos berättelse som lämnar utförliga besked om Valdemars resor inom och utom riket. Riis tycks mena att dessa uppgifter inte kan jämföras med uppgifterna för de senare kungarnas. Saxos uppgifter om Valdemar 1. redovisas i en kort resumé som lämnas utan kommentar. Först med Valdemar 2. menar Riis att det är meningsfullt att redovisa uppgifterna om uppehållsorter i kartform.

Frågan är dock om det trots allt inte kunde vara meningsfullt att ställa uppgifterna om Valdemar 1. i relation till de senare kungar-

Mats Riddersporre, f. 1954, fil. kand., forskningsassistent ved Kulturgeografiska Institutionen, Lunds Universitet.

nas uppehållsorter. Det skulle t.ex. vara möjligt att redovisa de samlade uppgifterna om Valdemar I. i kartform. Naturligtvis innebär källsituationen stora luckor som inte kan negligeras. Detta bör dock gälla även de senare regenterna även om diplomerna på ett sätt lämnar en fylligare bild. Man kan t.ex. fråga sig vad Erik 4. hade för sig mellan den 24 juni och november 1242 i samband med den av Riis rekonstruerade resrutten. I de flesta fall är tidsavståndet mellan beläggen dessutom betydligt längre. Kronologin hos Saxo är, som Riis påpekar, inte oproblematiske men detta bör inte i sig påverka en kartredovisning. I det följande är avsikten att behandla de samlade uppgifterna om Valdemar I.s resor och uppehållsorter med utgångspunkt i de ovan nämnda frågeställningarna.

Utgångspunkten för en rekonstruktion av Valdemars uppehållsorter är Saxos egen berättelse. Saxo nämner ett flertal orter och platser där Valdemar vistats av olika orsaker och i skilda sammanhang. För att kunna relatera dessa orter och platser till frågor om maktcentra och resrutter samt till beläggen i det diplomatiska materialet är det viktigt att kunna avgöra orsaken till vistelsen. Riis' resumé är i detta hänseende för knapphändig. Jag har därför gått igenom den del av Saxos text som berör Valdemar och där plockat ut uppgifter om uppehållsorter och i vilket sammanhang vistelsen ägt rum. Till skillnad från Riis saknar jag kunskaper i latin och är därför hänvisad till texten i översättning (Winkel Horns översättning från 1898). Detta är ur källkritisk synpunkt naturligtvis inte oantastligt eftersom utgångspunkten för rekonstruktionen därmed befinner sig på ett större avstånd från källan. Det skall villigt erkännas att det ligger utanför min kompetens att föra ett källkritiskt resonemang kring Saxos egen text eller de bevarade fragment respektive översättningar av denna som förekommer. En jämförelse med Riis' resumé visar dock på att avvikelser av större betydelse för sammanhanget inte förekommer.

Uppgifterna från Saxo är tabellariskt redovisade i appendix I. I redovisningen förtecknas samtliga ställen där jag funnit uppgifter om orter, platser eller landskap där Valdemar

sågs ha vistats i ett eller annat ärende. I några fall har jag även tagit med omnämmanden där hans närvaro ej är explicit omtalad. Varje uppgift åtföljs av en kort sammanfattning av omständigheterna kring vistelsen. Uppgifterna är förtecknade i den ordning de förekommer i texten. Vid flera omnämmanden av samma tillfälle redovisas endast det första. I den högra kolumnen markeras med X de uppgifter där jag funnit överensstämmelse med Riis' redovisning samt de dateringar han föreslagit. Det kan i detta sammanhang noteras att Riis och Winkel Horn är överens om den relativa kronologin i handlingen. En jämförelse visar att min genömläsning innehåller några omnämmanden som inte finns hos Riis. I gengäld redovisar Riis ett Vendertåg till Volgast och Stettin som inte har någon direkt parallell i min uppräknings. Tåget skall ha infallit efter sammankomsten vid Eider 1171. Det senare saknar här betydelse, då det är resorna inom Danmark som skall behandlas. Skillnaderna i övrigt ger inte intryck av att kunna förklaras enbart utifrån källkritiska aspekter varför jag valt att betrakta uppgifterna i Winkel Horns översättning som pålitliga.

Vid en jämförelse mellan de olika omnämmandena hos Saxo framgår att orsakerna till besöket kan variera avsevärt. För att kunna diskutera frågor som mönster och regularitet i besöken är det viktigt att kunna urskilja uppehållsorter där besöken har jämförbara orsaker. Jag har därför ansett det nödvändigt att indela materialet i skilda kategorier. En kategori som inte kommer att behandlas närmare är de utländska besöken: Vender- och Norgetågen samt Valdemars resor till kejsarhovet. Besöken på den inhemska uppehållsorterna kan delas in i två huvudgrupper, dels sådana som sker i samband med krigsaktiviteter och uppror, dels sådana som har karaktär av mera fredligt ämbetsutövande. Huvudgrupperna kan i sin tur delas upp på två kategorier var. I den första gruppen kan man skilja på utåtriktad verksamhet i samband med ledungstågen och på oroligheter inom landet. De mer fredligt betonade uppehållen kan grovt delas in i planerade resor respektive oplanerade besök. Gränserna är naturligtvis

flytande och en ort kan besökas vid olika tillfällen av olika skäl. Likaså kan flera orsaker samverka. En särskild kategori med drag från flera av de andra utgör de återkommande mötena mellan Valdemar och hertig Henrik vid gränsloden Eider. Av de olika kategorierna bör det planerade ämbetsbesöket vara den som ligger närmast de belägg som diplomerna förmedlar.

Att applicera en fyrkantig kategoriindelning på en fragmentariskt känd verklighet är naturligtvis inte oproblematiskt. I flera fall uppstår gränfall som skapas av indelningen. Som utgångspunkt har jag utgått från orsaken till besöket och inte händelser som är en följd därav. Uppgifter av typen: »När Valdemar befann sig i Ringsted inträffade...« har jag fört till kategorin planerade ämbetsbesök. Till kategorin yttre oroligheter har jag, utöver samlingsplatserna för ledungsflottan, fört Lund (155) och Slagelse (210). I båda fallen beger sig Valdemar till den nämnda orten för att uppbåda ledung.

De besök som nämns i samband med inre uppror och stridigheter är: Roskilde (151), Ringsted (154), Lejre (181), Helsingborg (298), Skåne (300), Helsingör (300), Dösjebro (301), Getinge (302) och Skåne (302). De skånska besöken hänför sig till två tillfällen i samband med Skåneupproret. Vistelsen i Roskilde övergår till att bli ett ämbetsbesök och Ringstedbesöket kan även ha haft andra orsaker.

Som ämbetsbesök räknar jag alla övriga inhemska besök. Till ämbetsutövning hör t.ex. ting, rådslag, offentliga festligheter, jakt o.dyl. Endast de besök där Valdemars närvaro är explicit omtalad är medräknade. Som oplanerade uppfattar jag egentligen endast besöken i Vordingborg (208) och Lejre (208). Valdemar avbryter i det närmaste ett Vendertåg för att komma hem och ta sig an Buris. Vordingborg ligger då närmast till hands. Vistelsen har dock ett visst mått av planering så till vida att Buris och stormänne kallas dit. Besöket i Lejre kan i och för sig tänkas ingå i en planerad resa. Kanske skall Valdemars sista besök i Vordingborg (307) betraktas som oplanerat. Åtminstone vill Saxo få det till att den sjuke kungen hellre ville vara med om

det planerade Vendertåget. Som i högsta grad planerad får man däremot uppfatta jordfästningen i Ringsted.

Bland de planerade ämbetsbesöken står flera rätt isolerade medan andra indgår i händelseförlopp. En ur källkritisk synpunkt speciell karaktär har den återberättade historien om mordförsöket på Valdemar. För Valdemar har berättelsen dock trovärdighet och det känns inte som en självklarhet att den skall utmönstras ur undersökningen även om dess autenticitet kanske kan ifrågasättas. I flera fall förefaller besöken vara planerade sedan lång tid och viktiga personer är kallade att infinna sig på bestämd tid och plats. De tydligaste exemplen är kallelserna av stormännen till kyrkofesten i Ringsted (236) och Magnus som får besked att han skall infinna sig på ting i Århus (Viby 273, landsby utanför Århus). När ärkebiskop Eskil erbjuder att följa med till Slesvig (179) har han länge tjatat på Valdemar om stölden mot en av hans tjänare som begåtts i Holstein. Man får intrycket att när det ändå är dags för Valdemar att resa till Slesvig är det lika bra att Eskil följer med så att man kan få saken ur världen.

I flera fall kan man följa något som ser ut som resrutter eller fragment av resrutter. Efter uppehållet i Roskilde (206) följer Buris Valdemar till Halland (207). Nästa gång han följer med Valdemar går resan från Vordingborg till »sikker Forvaring« i Lejre (208). Efter kyrkofesten i Ringsted beger sig Valdemar tydligen till Jylland. Det återberättade mordförsöket beskriver en resa från Fyn över Själland och Helsingborg till Skåne (266). Överfarten mellan Själland och Skåne går vid fler tillfällen över Helsingör–Helsingborg (300, 301). De uppehållsorter som nämns efter avslöjandet av Magnus kan också tänkas utgöra delar av en resa: Roskilde, Fyn, –, Viborg, –, Viby, Samsö (?) (267–276). Efter tinget i Viby sägs det att Valdemar beger sig till en ö för att jaga »efter gammel Skik«. Det kan alltså röra sig om en återkommande företeelse. Både denna gång och senare, när han befinner sig uttryckligen på Samsö för att jaga (297), ingår rådslag i bilden.

Thomas Riis har säkerligen rätt i att någon fast och återkommande resrutte genom riket

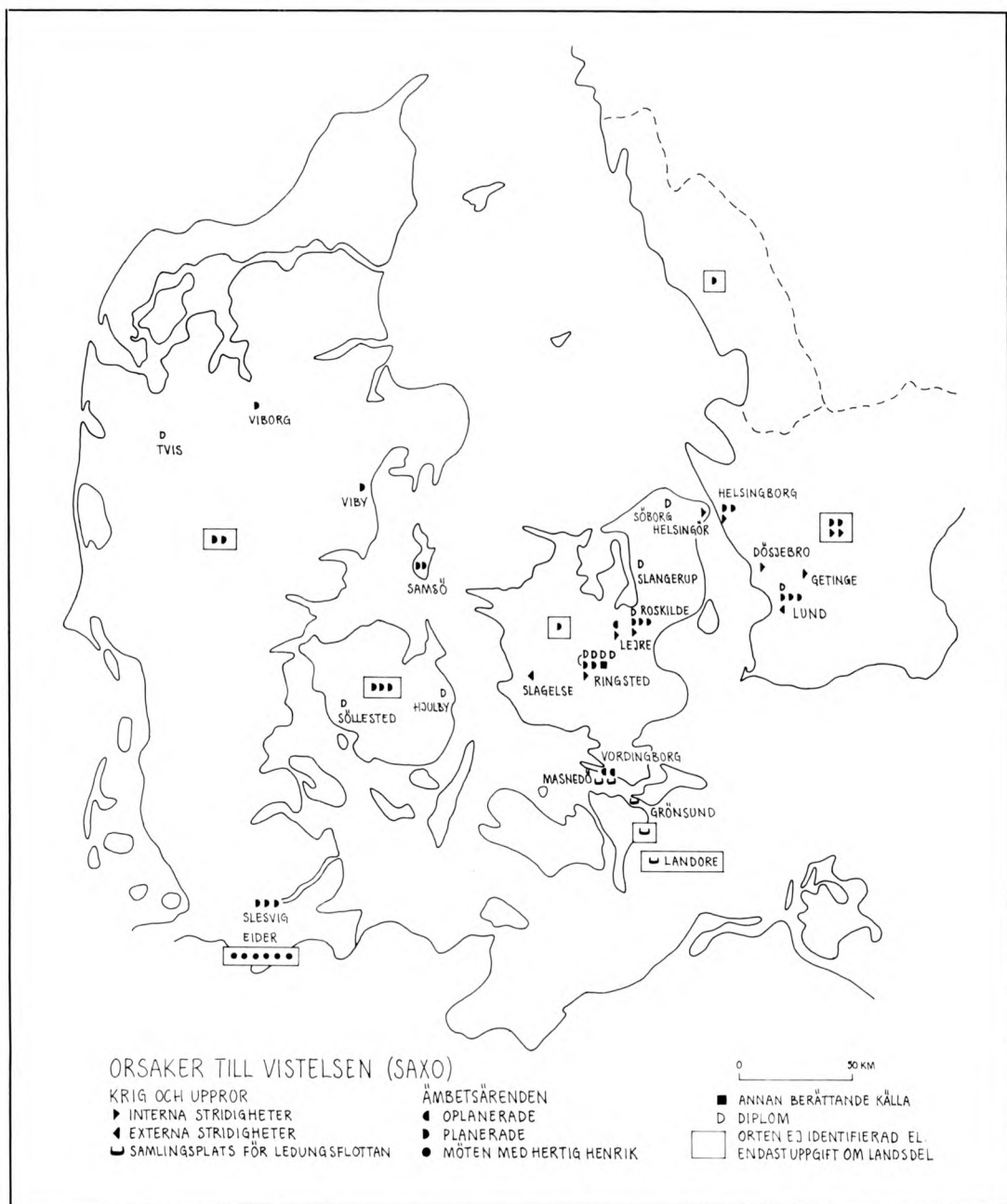

Fig. 1. Valdemar den stores uppehållsorter enligt Saxo och diplom.

inte förekomit. I Saxos berättelse framskymtar dock att en hel del av resorna varit planerade. Säkert har de ingått i ett medvetet mönster. Kungen har själv haft behov av att planera sina besök inom strategiskt viktiga delar av landet. Andra har haft behov av att veta var och när man kunde få tag i kungen.

Planeringen måste dock med nödvändighet ha varit flexibel. Angrepp utifrån, uppror och konkurrenter om makten har krävt snabba beslut. Situationen är inte helt olik moderna beslutsfattaress och makthavares. Det gäller att synas och ta initiativet vid rätt tillfällen och undvika andra – att hålla kontakt med

och vara tillgänglig för rätt personer (i Saxos ögon är det framför allt Absalon som äger den förmågan). Ser man till den samlade framställningen får man intrycket av ett tämligen jäktat resande kors och tvärs i riket. Utöver de inrikespolitiska angelägenheterna skulle det dessutom avsättas tid till utrikespolitiska ambitioner både i form av ledungståg och alliansskapande möten med hertig Henrik av Sachsen och den tyske kejsaren.

Till Saxos berättelse kan fogas de belägg som diplomerna förmedlar. Dessa har jag förtecknat i appendix II. Uppgifterna är hämtade från Riis' framställning. Här framträder Ringsted klart som Valdemars favoritort. Det var också här som kyrkofesten utspelade sig och som Valdemar lät begrava sig. Uppgifterna från Saxo och diplomerna redovisas sammantagna på en karta i fig. 1¹ Den geografiska spridningen är ungefär den samma som för de efterföljande kungarna med en klar koncentration till det sydliga Danmark. Möjligen kan man ana en viss förskjutning i Jylland där de södra delarna är svagare representerade. Här liksom på Fyn utgör dock de ej ortsbestämda besöken en osäkerhetsfaktor. Slesvig är starkt representerat liksom senare. Gränsrådets utrikespolitiska betydelse stärks också av de många uppehållen vid Eider. Utrikespolitiska ambitioner avspeglas också i Vordingborg och samlingsplatserna för ledungsflottan kring Falster.

Koncentrationen till Själland och Sydvästskåne avspeglar snarare den inrikespolitiska situationen. Delvis speglar den kanske också källsituationen. För Saxo som var Absalons skrivare bör Roskilde och Lund ha utgjort något av världens mitt. Främst avspeglar sig detta i att ortsangivelserna är säkrare här än i Jylland och på Fyn. För Skånelands del kan man konstatera att inte heller Valdemar 1. tycks komma till Östskåne eller Blekinge. Vad gäller frågan om besök på vissa orter vid bestämda högtider är materialet för litet för att någo mönster skall kunna urskiljas.

Utöver ett rumsligt mönster kan man också se ett kronologiskt mönster vad gäller det in-

rikespolitiska skeendet. De inhemska stridigheter som leder till väpnad strid fördelar sig dels till början av Valdemars regeringsperiod och dels till dess slut. I det senare fallet i samband med Absalons utökade maktbefogenheter och engagemang i Skåne.

Skall man slutligen uttala sig om sammansättningen på det resande sällskapet kan man konstatera att Saxo i ett flertal fall nämner stormän och rådgivare vid de olika sammankomsterna. Oftast framgår inte om dessa är medföljande på resorna eller om det rör sig om lokala potentater som finns på platsen. I notiserna om mötena vid Eider förfaller det dock som de ingår i följet. I andra fall sammankallar Valdemar stormännen och vid några tillfällen uppsöks han av sina rådgivare. Utöver denna kategori bör sällskapet också innehållit en stab av skrivare, bubärare o.dyl. – motsvarigheter till dagens personatorer och biltelefoner.

Saxos berättelse ger en fyllig bild av Valdemar den stores resor inom och utom riket. Utan att våga mig på en djupare källkritisk värdering av Saxos verk menar jag att berättelsen kan ligga till grund för en rekonstruktion av hans uppehållsorter. Sammantaget med diplommaterialet är informationen tillräcklig för att jämförelser skall kunna göras med uppgifterna om de senare kungarnas resor. Valdemar reste uppenbarligen mycket – på ett sätt som med hänsyn till färdsätt kanske snarare skulle ha motiverat rubriken »Till havs« än »Alltid på väg«.

Källor

- Kort over Danmark i 1:200.000* Geodætisk institut. 29. udgave. København 1980.
- Liebgott, N.-K. 1984. Middelalderen. Kirke og konge. *Danmarkshistorien*. København. (Kungarnas regeringsår).
- Riis, T. 1981. Det middelalderlige danske rejsekedømme indtil 1332. *Middelalder, metode og medier. Festskrift til Niels Skyum-Nielsen på 60-årsdagen den 17 oktober 1981*. Viborg.
- Saxo Grammaticus. *Danmarks krønike*. Anden del. Oversat af Fr. Winkel Horn 1898. Nytryck efter originalutgåvan. Viborg 1984.

1. På kartan har jag markerat ytterligare ett belägg från en berättande källa. Det är Ringsted där Valdemar enligt Abbot Vilhlem vistade kring den 18 augusti 1169. Se Riis 1981 s. 117/not 26.

Appendix I

Valdemar den stores uppehållsorter enligt Saxo.

Winkel Sid.	Horns översättning ¹ Ort, plats, landskap	Sammanhang	Riis ² X = identifierad
150	Masnedø	Samlingsplats för ledungsflottan. Det planerade tåget blev aldrig av varför samlingen ej kom till stånd.	X 1158
151	Roskilde	Oroligheter efter biskop Asgers död. Övergrepp på kungens myntmästare. Absalon väljs till biskop.	X 1158
154	Ringsted	I samband med förberedelser till angrepp på Falster får Valdemar feber i Ringsted.	X 1159 (not 30)
155	Lund	Valdemar, ännu ej helt frisk, sammankallar skåningarna till ledung.	X 1159 förår
155	Landore	Samlingsplats för ledungsflottan.	
155	Rygen	Vendertåg.	X 1159
166	Arkona		efterår
171	Masnedø	Samlingsplats för ledungsflottan.	X 1160
174	Rostock	Vendertåg.	
179	Slesvig	Ärkebiskop Eskil erbjuds följa med till Slesvig för att reda ut en stöld som begåtts i Stade. Under besöket underhåller sig Valdemar med »sine gode Mænd«.	
181	Leire	Belägring av ärkebiskop Eskils borg i Leire Mose.	
183	Volgast	Vendertåg.	
185	Slesvig	Kyrkomöte med anledning av påvestriden (osäkert om Valdemar deltog).	
186	Ejderen	Valdemars resa till kejsarhovet där han avlägger länsed.	X 1162
186	Itzehoe		sommer
188	Bremen		
188	Metz		
188	Kejsarhovet		
192	Mainz		
197	Sarpsborg	Norgetåg.	
197	Tønsberg		
199	Gutzkov	Vendertåg.	X 1164
199	Volgast		
199	Orne		
201	Arkona	Vendertåg.	X 1166 förår
204	Arkona	Vendertåg.	X 1166 efterår
206	Roskilde	Efter avslutat Vendertåg sammankallar Valdemar stormännen för att svära sonen Knud trohet. Buris vägrar.	X 1166
207	Halland	Efter sammankomsten i Roskilde följer Buris Valdemar till Halland.	X 1166–67 vinter

Winkel Horns översättning ¹			Riis ²
Sid.	Ort, plats, landskap	Sammanhang	X = identifierad
208	Ostrusna	Vendertåg.	X 1167 sommer
208	Vordingborg	Under Vendertåget får Valdemar reda på Buris planerade föräderi. Han beger sig till Vordingborg och kallar till sig Buris och de övriga stormännen.	X 1167
208	Lejre	Buris nödgas följa med Valdemar till Lejre där han sätts i »sikker Forvaring«.	
209	Floden Krempe	Möte mellan Valdemar och hertig Henrik av Sachsen. Som deltagare nämns även en »sachsisk Ridder«.	X 1167
210	Skaane	Kort tid efter mötet vid Krempe befinner sig Valdemar i Skåne. Han nås där av ett falskt bud om att sachsarna fallit in i landet. Skåningarna uppådas till ledung.	X 1167
210	Slagelse	Valdemar beger sig från Skåne till Slagelse för att uppåda själländarna.	X 1167
214	Bremen	Valdemar i Bremen för att träffa hertig Henrik.	X 1167–68
214	ved Ejderen	Henrik är dock sjuk och kan inte komma. Efter att han tillfrisknat blir mötet av »ved Ejderen«.	vinter
214	Volgast	Vendertåg.	X 1167–68
214	Osne		vinter
214	Vigen	Norgetåg.	X 1168
214	Tønsberg		tidl. forår
214	De Steder, hvor Nætterne ved Sommersolhvervs Tid er usædvanlig lyse og ligner Dagen saa meget, at der næsten ingen Forskjel er		
217	Arkona	Vendertåg. Svanetevit och Rygievit störtas.	X 1169
229	Karenz		juni
236	Ringsted (motsvarar appendix II:6)	<i>St. Hansdag.</i> Fest med kunglig prakt då ärkebiskop Eskil skrinlägger benen efter Valdemars far, den just helgonförklarade Knud Lavard, och kröner hans son Knud (4.) till tronföljare. Rikets stormän som blivit kallade till mötet (s. 233) deltar. I samband med festen lovar Valdemar sändebud från kung Erling av Norge att denne skall få tillfälle till ett fortroligt fredssamtal. Bud avsänds till Erling. Valdemar behåller gisslan.	X 1170 25 juni
237	Jylland	Erling söker Valdemar på Själland. Valdemar har, ledsagad av Absalon och en stor flotta, rest till Jylland. Absalon som just kommit tillbaka till Roskilde (Isefjord), eskorterar Erling till Valdemar.	X 1170
237	Pommern	Vendertåg.	X 1170
239	Julin		
239	Øen Gristow		
240	Camin		
247	Stettin		

Winkel Horns översättning ¹			Riis ²	
Sid.	Ort, plats, landskap	Sammanhang	X	= identifierad
249	Lubbin			
255	ved Ejderen	Möte mellan Valdemar och hertig Henrik. Stormännen från båda länderna deltar.		
255	Masnedø	Samlingsplats för ledungsflottan. Valdemar tycks inte komma i tid. Däremot ansluter ärkebiskop Eskil, nyligen hemkommen från pilgrimsfärd till Jerusalem. I samband med påföljande tåg sluts vapenvila mellan danskar och sachsiska styrkor tills hertig Henrik återkommer från Bayern.	X	1171
259	Ottmars by	Vendertåg.	X	1171
261	ved Ejderen	Sommaren efter belägringen av Ottmars by har Henrik återvänt från Bayern och avhåller ett möte med »Danskerne«. Henrik demonstrerar sitt övermod genom »at han ikke, som han plejede, vilde gaa Kongen i Møde længer end til midtvejs paa Broen, fordi han ikke vilde være ved, at den, han skulde møde, stod over ham i Værdighed«. Valdemar visar sig saktmodig och går honom till mötes mitt på bron.	X	1171(!) sommer
263	Julin	Vendertåg.		
263	Camin			
264	Usedom			
264	ved Ejderen	Möte mellan Valdemar och hertig Henrik (refererar ev. till tidigare möte).		
266	Fyn	Valdemar informeras om en uppsnappad berättelse om hur Magnus Eriksøn och hans sammansvurna, Karl och Knud, försökt mörda honom under en resa från Fyn till Skåne. Valdemar litar på berättelsen då uppgifterna om tider, platser och andra omständigheter överensstämmer med en resa han gjort. Överfarten till Helsingborg försvårades av drivis.		
266	Sjælland			
266	Skaane			
266	Helsingborg			
267	Roskilde	Valdemar kommer till Roskilde där han diskuterar vad han fått veta om sammansvurningen med Absalon. När han bryter upp från Roskilde följer Absalon med.	X	1176
269	Fyn	Några få dagar senare när Valdemar tillsammans med sina hirdmän sitter och äter i »en aaben Gaard« inträffar en incident med en halvbror till Karl och Knud.	X	1176
271	Viborg	Ärkebiskop Eskil, Karls och Knuds morfar, besöker Valdemar.	X	1176
273	Landsbyen Viby	Absalon för fram Magnus inför Valdemar som befinner sig här med hela den danska adeln. Magnus har tidigare blivit pålagd att »føre sin Sag i Aarhus« (s. 272). Dagen efter blir han ställd inför tinget. Processen pågår i flera dagar. På kvällen efter den första dagen beger sig hela sällskapet på gästning till en rik man vid namn Unne.	X	1176

Winkel Horns översättning ¹			Riis ²
Sid.	Ort, plats, landskap	Sammanhang	X = identifierad
276	– (Samsø?)	Efter tinget beger sig Valdemar »efter gammel Skik over til en Ø hvor der var fuldt op af Vildt og hvor han vilde holde Jagt«. Här uppsöks han av Absalon och Asser som sändebud för ärkebiskop Eskil.	
277	Byen (Lund)	Valdemar firar sin sons bröllop. Danmarks och Sveriges stormän är inbjudna. Efter bröllopet berättar Eskil om sina avsikter att avsäga sig ärkebiskopämbetet.	X 1177 förår
278	– (Lund)	Ärkebiskop Eskil avsäger sig ämbetet och Absalon föreslås bli hans efterträdare. Händelsen tilldrar sig i »St. Laurentii Kirke«.	X 1177 förår
281	Slesvig	På sin resa från Danmark möter Eskil Valdemar »paa Slesvig Bro«.	X 1177
282	Roskilde	Valdemar och stormännen firar »paaskfest«.	X 1177 24 april
283	– (Ejderen?)	Valdemar söker förbund med hertig Henrik.	X 1177 sommer Ejderen
283	Julin	Vendertåg.	X 1177 sommer
283	Gutzkow		
284	Camin		
285	Volgast		
285	Roskilde	Påvens legat instämmer Lundakanikerna till Roskilde och meddelar Absalon påvens beslut att han måste acceptera att utnåmnas till ärkebiskop (Valdemars närvaro ej nämnd).	
286	Lund	Absalon utnåmnas till ärkebiskop (Valdemars närvaro ej nämnd).	(1178)
289	Falster	Valdemar möter ledungsflottan och sammanträder med hövdingarna. Tåget anförtros åt Absalon och sonen Knud.	X 1179
292	Jylland	Valdemar uppehåller sig i Jylland när Karl og Knud anfaller Halland.	X 1179
293	– (Ejderen)	Möte mellan Valdemar och hertig Henrik. Henrik som behöver hjälp går nu själv över hela bron.	X 1180
297	Samsø	Valdemar som är på jakt kallar till sig Absalon. Tillsammans med Sune och Esbern rådslår de om rikets angelägenheter. Absalon informerar Valdemar om det skånska upproret.	X 1180
298	Fyn	Valdemar kallar till sig skåningarnas hövdingar. Dessa uppsöker Valdemar på Fyn.	X 1180
298	Helsingborg	Valdemar och Absalon beger sig till Skåne med anledning av upproret. Absalon tvingas återvända medan Valdemar håller flera tingsmöten med allmogen. När livsmedlen tar slut återvänder han till Helsingör och Absalon.	X 1180 sept-okt
300	Skaane		
300	Helsingør		
301	Helsingborg	Vid <i>fastetid</i> reser Valdemar till Skåne över Hel-	X 1181

Winkel Horns översättning ¹		Sammanhang	Riis ²	
Sid.	Ort, plats, landskap		X = identifierad	
301	Lund	singborg. Absalon har kyrkliga plikter i Lund och Valdemar tillbringar några dagar där. Bondeuppror slås ned vid Dösjebro och Getinge. Därefter reser Valdemar runt i Skåne tar emot gisslan av allmogen.		
301	Dysieaabro			
302	Getingebro			
302	rundt i hele Skaane			
304	Lybæk	Valdemar besöker kejsar Fredrik för att diskutera ev. förlovning mellan sina döttrar och dennes söner.	X	1181
306	Slesvig	Efter Lybeck beger sig Valdemar till Slesvig där en av hans döttrars bröllop firas.	X	1181
306	Grønsund	Sammlingsplats för ledungsflottan.	X	1182
307	Vordingborg	Efter att ha överlåtit Vendertåget till Absalon och sonen Knud beger sig Valdemar till Vordingborg. Där avlider han av sjukdom.	X	1182 12 maj
308	Ringsted	Jordfästning.	X	1182

1. Källa: Saxo Grammaticus. *Danmarks krønike*. Översat af Fr. Winkel Horn. Anden del. 1898. Nytryck efter originalutgåvan. Viborg 1984.
2. Källa: Thomas Riis, 1981. Det middelalderlige danske rejsekedøme indtil 1332. *Middelalder, metode og medier. Festskrift til Niels Skyum-Nielsen på 60-årsdagen den 17 oktober 1981*. Viborg.

Appendix II

Valdemar den stores uppehållsorter enligt diplom.¹

Ort	Daterat	Riis ¹
1 Roskilde	1157, 23.10–1158, 18.4	s. 116/not 19 s. 117
2 Søborg	1158–1160	s. 116/not 20
3 Tvis (Vestjylland)	1163, 24.3	s. 116/not 23 s. 117
4 Ringsted	1164, u.d.	s. 116/not 21 s. 117
5 Ringsted	midt i august 1165	s. 117, utan källa
6 Ringsted (motsvarar appendix I: 236)	omkring 1170, 25.6 (midsommer)	s. 116/not 21 s. 118/not 43
7 Lund	25.2 februar 1174	s. 116/not 24 s. 118
8 Søllested (Fyn)	1175, 25.6 (midsommer)	s. 116/not 25 s. 118
9 Slangerup?	1176, 6.7 (Sklandethorp)	s. 116/not 22 s. 118
10 Ringsted	1177, 23.5	s. 116/not 21 s. 118/not 49
11 Hjulby	1180, 6.2	s. 116/not 25 s. 118/not 53

1. Källa: Thomas Riis, 1981. Det middelalderlige danske rejsekedøme indtil 1332. *Middelalder, metode og medier. Festskrift til Niels Skyum-Nielsen på 60-årsdagen den 17 oktober 1981*. Viborg.